

ikke igjen knyttet. I almindelige Tider koste de bedste Heste her sjelden over 100 Thl. Hvilken herlig Leilighed til at forbedre sine Racen tabte ikke Frankrig her! Hr. v. Corbiere sagde i Ramrene: "Efter at saavel i Ind; som Udlandet Alt hvad som er præsenteret ogsaa er opkjøbt, har man kun formaaget at completere til et Antal af 1400 Hingste." Uagtet Consulat-Agenternes Nærværelse vidste man altsaa ikke, at Barbariet frembyder umaadelige Hjælpeskilder, vel ikke i Heste af første Qvalitet, men i Heste til gode Mellempriser? Man havde altsaa forglemt, at de bedste Heste fra Barbariet bringes fra Tripolis's Sandørkener, hvor man kan kjøbe dem meget unge, og siden opdrætte dem hensigtsmæssigt, hvilket er en ligesaa vigtig Sag, som Racen og Fødestedet kan være. En saadan Indslenz af den franske Regjering, som i mange Aar har havt en særskilt Stutteribestyrrelse, gjør sammes Virksomhed og Planer til Forbedring kun li: den Værd!"

Blandinger,

meddeelte af Professor Begtrup.

1. Kunstige Græsarter.

Da Jorden bliver kjed af den ofte gjentagne Kleversæd, og at stole paa Kleveren alene er uveligt,

tilraades i N. Annalen d. Mecklenb. Landwirthschaft, 1ster Jahrg. S. 232, at benytte flere gode Græsarter til Udsæd, disse ere *avena elatior*, *lolium perenne*, *holcus lanatus*, *bromus mollis* *dactylis glomerata*; til disse, som de væsentlige tilføies *anthoxanthum odoratum*, *agrostis capillaris*, *aira cæspitosa* og *flexuosa*, *avena flavesens*, *cynosurus cristatus*, *festuca ovina*, og *rubra*, *poa pratensis*, *compressa*, *bulbosa* og *annua*, *medicago lupulina*, *plantago lanceolata*. Af slige Græsarter regnes 1 Epd. til en Lønde Land, Frøet kan blandes med nogle Pund rødt og hvidt Klexerfrø. Saa snart Havren er nedfrøiet, saaes i den aabne Fure Græsfrøet og nedharves. Det er vissere end at saae Frøet paa den tilharvede Jord. Man saae først Klexerfrøet, derefter Græsfrøet, hvorved Klexerfrøet bliver mere jævnt udspredt, da Klexeren for medelst sin større Lyngde synker tilbunds i Kurven. Sligt blandet Frø giver bedre Græsning og meer Høe, som Kreaturet foretrækker for Klexerhøe, det er 14 Dage tidligere, og taaler bedre Kulde og Tørke. Det engelske Raigræs er særdeles nærende og sundt for Faar, som og for Heste, Thimotheis græsset for Hornkvæget, begge dække Jorden vel. Høehøsten af slige Græsarter indtræffer før Kornhøsten, først slaes de tidlig modne, naar de fleste ere gule paa Straaet, 14 Dage derefter de andre. Græsset til Frø opbindes og veires som Sæd, det aftærskes paa Løen, og renses ved Rastning og Sol:

det, derpaa opbevares det paa et luftigt Loft til Saaetiden. Frøet bevares bedst, ligesom Sæden, i Alverne. Det aftarstne Græs er et maadeligt Foder. *Holcus lanatus* (uldbladet Hestefryd) har det Fortrin for Klover og Lucerne, at den lider mindre af Tørke, saaes den med Klover eller Lucerne undertrykker den samme i det tredie Aar. Røer malke bedre efter den end efter andet Græs, den er ligeledes god for Fedeqvæg, den ansees for den bedste Græsart. Efter Etatsraad Viborgs Vidnesbyrd gives af denne gode Græsart *holcus lanatus* en stor Mængde i Stauning Sogn, Ringkjøbings Amt, den groer der vild i saadan Mængde, som om den var dyrket. Den roses ligeledes for den bedste Græsart i Berh. d. badisch. landw. Vereins für 1823, S. 97. Det er formodentlig let at skaffe sig Frøe af det fra Ringkjøbing, som man lod forsende til Horsens. Det kunde være en Fortjeneste for det Sogn Stauning, naar det gjordes derpaa opmærksom. Iøvrigt er det let at indsamle Frø af den, som af andre gode Græsarter. Man tager i Juli og August, ligesom Græsfrøet modnes, Rosner til at indsamle Græsstraene, de bindes sammen, udtærkes, og Frøet saaes paa Rabatter i Haven eller paa en Forpløining; hvorfra for Fremtiden tages Græsfrø til Udsæd i Marken. Vi har hos os selv et Exempel paa Blanding af flere gode Græsarter, nemlig: Bonden Jens Degn af Vestrupgaards Gods i Saltum Sogn, Hjøring Amt,

hans Jorder ere muldsandige, og under denne Blanding, 6 à 7 Tommer dyb, er rød Sand. Siden 1799 har han lagt Bind paa at dyrke disse fire Græsarter: uldbladet Hestefryd, bugtet Bunke, Napgræs og graa Hvene. Frøet af disse 4 Græsarter saaede han med sidste Halm efter Gjoden. Jo re-
nere Jorden er, og jo nærmere efter Gjødningen, desto bedre bliver Græsset. Af den Aarsag saaede han det i tredie Halm efter Gjoden, som hos ham er Havre, hvortil han pløier tre Gange, nemlig i Efteraaret paa langs, i Foraaret paa tværs, og til Sæd paa langs, samt harver hver Gang meget stærkt for at rense Jorden, og faae den fuldkommen reen. Dette Arbeide betales rigelig ved Havrens overflødige Afgrøde. Naar Havren er saaet og nedharvet, udsaaer han Blandingsfrøet paa Havres landet ved første Dags stille Veir, der bliver strax overharvet engang, med mindre Frøets Udsæd, for medelst indfaldende Blæst, udsættes til Havren er saa høi, at den ei kan taale Harven, da saaes Frøet i tørt Veir paa Havresæden, som ikke harves. Erfaring har lært, at Havren kan taale, ja have Gavn af, at opharves med Forsigtighed, om den end er 2 à 3 Tommer høi. Til en Tønde Bygland, eller 10,000 □ Alen bringer Bonden 12 Pund vel rensset Blandingsfrø, som udgjør 2 Skpr. 7 $\frac{1}{2}$ Pot Frø. En Skjeppe af Blandingen veier 5 Pund, der af 11 Potter Hestefryd, som veier 2 $\frac{1}{2}$ Pd. og af de 3 andre Græsarter, veierende 2 $\frac{1}{2}$ Pd., udgjør 7 Potter. For

at faae det fine Frø jevnt saet, udrystes Frøet gennem Fingrene, ligesom Haugefrøe. Allerede efter Høsten søges dette Græs af løse Creature med Begjærlighed. At Creaturene afæde det om Efteraaret, skader ikke Afgrøden, naar Roden ei af Svinene oprodes. I tre Aar kan een med dette Blandingsfrø besaaet Ager høstes til Høe, og dens Frugtbarehed i den følgende Tid til Korn dog forsøges, men Bonden bruger første og tredje Aars Afgrøde til Løving, og lader 2det Aars staae til Frø, som Erfaring har lært ham at give det bedste og reneeste Frø. Dette Høe er ligesaa fyndigt som Klever, og overgaaer denne, naar den er moden. Creaturene ere i ligesaa god Stand, som efter halvtorsten Sæd. Græsningen er meget god for alle Creature, bidrager fortrinlig til Melkens Fedme og Mængde, og er for Arbejdsdyr, Heste og Stude, saa god at arbeide paa, som Skaftehavre. Ved denne stærke Græsvæxt bliver Jorden ligesaa beqvem til Sæd, som efter Klever. Dette Blandingsfrø fandt Omsejensens Bifald, og han affatte til adskillige Mænd flere Lpd. Frø. Bonden erholdt af det Kgl. Landh. Selskab dets tredje Guldmedaille og et Sølobæger. Af Anførte erfares Fremgangsmaaden, naar man vil benytte flere gode Græsarter til Udsæd.

2. Fioringræs.

Der er bekjendt, at Fioringræsset, *agrostis stolonifera*, anbefalede stærkt fra Irland, blev efter

den Anbefaling med Flid dyrket paa Dronninggaard, og at Friderik de Coninck lod trykke et eget Skrift om den Græsart. Siden efter hørte man ei tale om den hos os. Af bulletin par Ferussac f. 1825, S. 356 erfares, at den dyrkes i Nederlandene, som Foderurt paa Hedejord, for dens Godhed, og fordi den giver en god Afgrøde; og at den vedbliver at yde Foder til en Tid andre Græsarter intet give. Paa Grund deraf har Videnskabernes Akademie i Bordeaux udsat Præmie for dens Dyrkning. Professoren i Botaniken i Florents, Savi, giver i sit Skrift om Foderurterne i Toskana den Berømmelse om *Agrostis stolonifera alba* og *vulgaris*, som findes der meget almindelig, at den groer vel i Mosejord, som og i tør Jord, og at man kan slaae den grønt fra October til Marts til Qvæget, og at den er den meest nærende af alle Græsarter, og at Melken er feed efter den. Det Anførte er uddraget af Ferussac for 1826, S. 28, som igjen har taget sin Efterretning af antolog. giorn. Oct. 1825.

3. At udrydde skadelige Planter paa Eng eller Græsmark.

Har man paa sin Eng eller Græsmark skadelige Planter, som gjør Høet usundt for Kreaturet, saasom *Chærophyllum pratense*, *Heraclæum sphondylium*, udrydde man dem ved at lade dem affjære paa samme Maade som man stikker Asparges, under Kronen paa Roden, thi saa voxe

de ei igjen. See Bulletin par Ferussac p. 1826 pag. 99.

4. Fordelen af at tage Sædeforn fra fremmede Egne.

Alle vore Urter og Frugttræer, samt Sædearter ere indførte fra sydlige Lande, de ere efterhaanden vant til det nordiske Klima. Gartneren har deri meer Erfaring end Landmanden. Den Regel følges af mange Landmænd og har vüst sin Nytte: at tage sin Saaesæd fra sydlige Lande til nordlige. Den bedste danske Havre høves i Thye, kaldet spansk guul Havre, den holdes i samme Priis som Byg, den er fra et spansk Skib, som for mange Aar siden strandede paa Kysten. Tilfælde bragte før Krigen Rug fra Frankrig til Sjen, man var der særdeles vel fornøiet med den. I Sjen, som og i Jylland, og i den senere Tid i Egnen ved Roeskilde, søges Sæderug fra Provstiet ved Kiel, og i Holsteen søges Vintersæden fra Bierenlanden ved Hamborg til Saaesæd. I Skotland tages Byg til Saaesæd fra det Sydlige af England, da Bygget modnes der tre Uger tidligere. Den Sæd, som er taget fra et sydligere Land og er vant til at modnes tidligere, beholder den Egenkab ved at forplantes til et nordligere. Det Samme er Tilfældet, naar Sædefornet tages fra varm og tør Jord, hvor den tidligere modnes; bliver den saaet i kold Jord, som er leret, modnes den tidli-

gere, end om Sæden tages fra samme Jordbund. Den samme Tanke finder ligeledes Bifald i bulletin par Ferussac p. 1826, p. 98.

5. Om Planter's Acclimatiferen og Midler til deres tidlige Udvikling.

Alt det som efter Climaet ikke er villig til, formedelst Landets korte Sommer, at komme til Fuldkommenhed, ligeledes de Planter og Havesager, som man vil vænne til Climaet, som og det, man ønsker tidligere at komme frem, end paa sædvanlig Maade, f. Ex. Kartofler, Urter, Bønner, det have tidligere, naar de saaes om Vinteren i Kasser, og naar Planterne ere stærke nok, udplantes de, naar den strænge Vinter er forbi; de tildækkes om Natten med Halm for Nattefrost i Foraaret. En almindelig bekjendt Lærdom blandt Gartnere, og anvendt i det Store i Nederlandene. Man har derom en Veiledning i d. Badensch. Landw. Vereins f. 1821, Hest 2.

6. Egeblade til Driverier og Mistbænke.

Hvor Tælen er om Driverier og Mistbænke, da falde de for kostbare, fordi man bruger Egebart til dem og megen Gjødning. Egeblade ere i Driverierne tjenligere end Egebart. I Mistbænken kan Bark lettelig give for stærk Varme, f. Ex. for Ananas, det finder ikke Sted ved Egeblade, alligevel Bladene give tilstrækkelig Varme. Bladene ind:

samles strax efter de ere faldne af Trærne, de sættes i Stakke af 6—7 Fods Hvide, bedækkes med Grene og Riis, at Vinden ei skal adsprede dem. Derpaa væder man dem meer eller mindre, efter Aarets Tid og som Bladene befindes tørre. Gjæringen viser sig strax, man lader den vedblive i 5 til 6 Uger. Derpaa fyldes de i Drivkassen og trædes fast sammen, oven paa lægges 2 Tommer Garverbark. I Bænken sættes Potterne som sædvanlig, og Mellemrummene fyldes med Bark. Hvert andet Aar fornyes Bladene. Fordelen er, at Egebladene give en mere stadig og vedvarende Varme. Potterne tages ikke fra deres Plads. Plantens Rødder gaae igjennem Hullet paa Potten og finde overflødig Næring. Naar Bladene ere afbenyttede, afgive de en god Gjødning. Overhovedet ere alle Slags Blade, blandede med Gjødning, tjenligere for Drivrierer end bar Gjødning, fordi Varmen bliver mere regulair og vedholdende. Unbefales i Wochenblatt d. Landw. Vereins in Baiern 1824, No. 16, ligeledes i bulletin p. Ferrussac p. 1825. Er det Blade, eller en Halmstak, eller en Mødding, som man vil have hastig bragt til Forraadnelse, ved at see dens Dele opløste, da indstikkes i Stakken eller i Møddingen et Rør med Lüd paa, hvori er Hullet, som paa en Vandkande man bruger i Haven; igjennem Røret ledes varme Damp af kogende Vand, saasom af en Thekjedel, Røret sættes paa Lüden af

Rjedlen. Man kan og bruge varm Spøl til en Stak Halm, den heldes i en Fordybning gjort i Toppen af Stakken. Anførte Maader fremme Forraadnelsen hastigere, end at kaste Halmen paa Møddingen, som, naar den ligger paa Bunden af Møddingstedet, ofte henligger uforraadnet, fordi Luften ei kan berøre Halmen, hvor Gjødningsstedet er dybt.

7. Aarsgammel Hvede og Rug til Saaesæd.

Det er bekjendt og ofte erfaret at aarsgammel Hvede og Rug er til Saaesæd meget tjenlig. I Rusland, Finland, Liffand saaes altid overgjemt Hvede og Rug, som er 1 à 2 Aar gammel, den sættes i Støb med Kalk, for hastigere at tronne ud, derved bevirkes at den hastigere groer, især dersom Efteraaret er tørt. Kulde og ugunstig Veirvirker mindre paa den gamle Sæd og Straaet forekommer at være stærkere. Man saaer den overgjemte Vintersæd i den aabne Fure og lader Tromslen strax følge efter. Er Jorden tør, løber overgjemt Sædeforn sildigere op. Man maa altid søge at have gammel Sæd til Udsæd af Hvede og Rug, thi den ny fra en vaad Høst er mindre tjenlig, saaledes som Tilfældet var i Efteraaret 1830, da havde gammelt Sædeforn været vigtigt, og kunde have været saaet betimelig i Brakmarken før Kornhøsten. Den Sæd, som skal overgjemmes, kan hens

lægges paa Loftet, eller opbejvares i tilbundne Sætte, eller forblive uafstorffen i Straaet. Den gamle Rug, naar Saaetiden er tør, ligger længe i Jorden førend den spirer, og staaer tyndt, men i April kommer den sig, bliver søer i Kjerne og Halm med længere Bipper end den ny. Den samme Erfarenhed have vi som i Mecklenborg. Men et sjeldent Exempel tilføier Prof. Karstens, at en Kjøbmand i Rostock saaede af Curiositet $\frac{1}{4}$ Skp. Hvede, som var gjennemvaad af Søvand, fra et strandet Skib, og havde ligget i flere Aar paa Loftet, han høstede efter den 7 Skp. igjen. Et lignende Exempel har man fra Helsingør. Kjøbmand Belfour saaede 2 Tønder Hvede fra et strandet Skib, den havde trukket Vand til sig i 9 Dage. Hveden blev saaet i Januar, den kom ikke ret i Vext før end langt ud paa Sommeren, men blev da imod Forventning meget god. Exemplet fra Rostock kan læses i neue Annalen der Mecklenb. Landwirthschafts-Gesellschaft, dritter Jahrg. S. 153. Exemplet fra Helsingør er indført i den oeconomiske Correspondent. Man har mange Exempler paa, at Hvede, som har været bevaret i Kærnerne, har kunnet holde sig i mange Aar ubeskadiget.

8. Om Baarrug, Baarhvede, Kartoffelhave.

Afsøde Professor Karstens i Rostock, Lærer i Landoeconomien, som havde Jordbrug til sit Em:

bede, har megen Fortjeneste af det Mecklenburger Landvæsen ved sine Forsøg og sin Indflydelse hos Landets Jordbrugere, som og hos Fyrsten, han var Udgiver af Annalen d. Mecklenb. Landw. Han anbefaler i sine neue Annalen 1ster Jahrg. S. 366 Sommer: Stauden Rocken, da den udmærker sig ved Frugtbarhed, Halm og Kjerne, den saaes sidst i Marts eller først i April, den dyrkes af Kammerrath Zimmermann i Mecklenburg. Da i nogle Egne hos os, formedelst Localitet, Vaar: rug dyrkes, s. Ex. i Vendsyssel, paa Fanø og flere Steder, fortjener den Rugspecies Opmærksomhed, saa og den til Kiel hidbragte saa kaldte Sardiniske Vaarhvede, som roses meget, og ligesledes den saakaldte Kartoffelhavre, som har Byggets Vægt og Priis, den kan forskrives fra Slensborg, i Omegnen der er den meget udbredt, saa at Partier paa 100—200 Ldr. kunne erholdes. Man har længe vidst at Himmelbyg var den bedste af alle Bygsorter, og at 2 Skp. af den var til ethvert Brug af samme Værd, som 3 Skp. af toradet Korn, og derfor holdtes i samme Priis som Rug, og brugtes fornemmelig til Brød, men nu foie tydske Tidsskrifter fra Baiern og Sachsen til, at den anvendt til Malt giver dobbelt saa meget Øl og ligesaa stærkt, som af det sædvanlige, kaldet sexradet Byg. Hos os bekommes det bedste Himmelbyg hos Gartner Bannow ved Kjøbenhavn,

boende lige for Halsmills;Væien, paa Veien fra Kjøbenhavn til Lyngbye.

9. *Triticum polonicum*.

I Storhertugdømmet Baden har man gjort Forsøg med *triticum polonicum*, det er en ypperlig Kornsort, som giver en riig Afgrøde og godt Meel, den søges ei af Fugle, men den taaler ei en streng Vinter, den gaaer bort. Hos os vil den kun lykkes i Haver. Men man kunde acclimatifere den, ved at lægge de Korn, som havde udholdt Vinteren. Noget om den Hvedesort læses i Verhandl. d. Badensch. Landw. Vereins 1ste H. f. 1821. S. 34.

10. Jordæbler.

I sine Annaler, det 15de B. S. 58, tilraader Zhaer at dyrke Jordæblet paa sandige Jorder, hvor det passer godt. Dets Blade skal være et særdeles nærende Foder for Faar, og dets Knolle, som ligne Kartofler, og bruges som disse, ere tjenlige for alle Creature. Culturen af disse uddær hos os, tilforn saae man Jordæblet hyppig i Bøndernes Haver, men nu kun paa enkelte Steder, f. Ex. i Bondebyen Sæbye, ved Lisø, ligeledes strax uden for Kjøge, ved Frederiksberg paa Grøndal. Dens Knolle have noget Bammelt hos sig ved det at de ere meget søde. I Frankrig ere de bekjendte under Navnet Topirambours. De dyrkes der til

Vinterfoder for Faar. Paa 10,000 □ Aen kan avles 20,000 Pd. Jordæbler, med disse kan underholdes 40 Faar i 4 Maaneder; derimod kan samme Areal med Klee eller Lucerne, antaget at der avles 3000 Pd. Høe, kun underholde 12 Faar i lige Tid. Altsaa er 3 Tønder Land med Jordæbler liig med 10 Tdr. Land med Klee. Et Faar gives daglig 1 Pd. Høe og 2 Pd. Jordæbler, thi 2 Pd. Jordæbler ere liig i Næring med 1 Pd. Høe. Jordæbler tage til Takke med sandet, stenet og slet Jord, som og med god Jord, men taale ei siid Jord. Æblerne lægges efter Mosen som Kartofler, men behøve kun een Hynning. Bønderne kalde Jordæblet (*helianthus tuberosus*) Ærteskrup. Toppen voxer til en Høide som smaa Træer. Æblerne eller Knollene, begge Navne bruges i Bondestanden, ere brune af Farve, de skrælles førend de koges, og de forplantes ved Skrællinger, som lægges. Bønderne spise dem, men sige, at de ere ei tjenlige at spise, førend efter Fasten. De ere, naar man er vant til at spise dem, meget behagelige, fornemmelig, naar man lader dem koge med lidet Flesk. Man kan og faae et meget hvidt Meel af Jordæbler, som giver temmelig godt Brød, naar det blandes med andet Meel. De kunne ikke vel udryddes fra det Sted, hvor de engang ere satte. De store Æbler optages om Høsten, og forvares i Sand i en Kjelder. Den Forklaring give Huusmænd, som have dem i

i deres Haver. Professor Pfaff i Kiel giver den Forflaring om Jordæblet og dets Analyse, indført i hans Bog über Kartoffeln, trykt i Kiel 1807, at han havde erfaret, at Æblet eller Knollene bestaae af 84 Dele Vand, have ingen Sættemeel, som udmærker Kartofler, at de have 5 Dele trevlet Stof, 10 Dele Slim og 1 Deel Æggevidestof. De ere mere vandede end Kartofler, og da de derhos mangle Sættemeel, give de en svag og opblæsende Næring. Deres større Portion Slimstof erstatter ikke Savnet af Sættemelet. Jordæbler ere et godt Foder for Qvæg og Faar, udholde den strenge Vinter, og skal give et større Product, til det Tredobbelte, imod Kartofler, desuden tjenlige som Surrogat for Kaffe. Sammenligner man dem med Kartofler, da kan antages efter Einhof og Pfaff, (hos den sidste findes Analyse af flere Varieteter,) at den almindelige Kartoffel, optagen i September, indeholder 75 Dele Vand, 14 Dele Sættemeel, 8 Dele trevlet Stof, 2,4 Slim og 0,8 Æggevidestof.

11. Noget om Høraavl.

Thaer giver i sine Annaler 15te B. S. 136 den Veiledning med Hensyn til Hø, at den tidlig saaede bør saaes fra Slutningen af Marts til den 10de April, og den sildig saaede saaes fra Slutningen af April til 10de Mai. Hørrer bør luges meget reent, den skal rustes saasnart den har

afblomstret, da erholdes den fineste Tave. At man avler maadellig Hør, er fordi man tillige vil have Frø; vil man have Frø, bestemmes dertil et eget Stykke med Hør, som saaes tyndere. Saa snart Hørren er ruffet, sænkes den strax i Vand, derved bliver den finere, end naar den først udtørres. I Vandet lader man den blive 5 til 10 Dage, da Taven let lader sig skille fra det Træagtige. Derpaa tages den op af Vandet og spredes paa Græs eller Stub i otte Dage, for at Dug og Regn kan rødde den fuldkommen.

12. Meierievæsen.

Vi have paa fort Tid erholdt tre Afhandlinger angaaende Meieriet, den ene forklarer Englændernes Maade, den anden den Holsteenske, den tredie den paa Sophiendal under Grevsfabet Bregentved. Men ingen taler om Melkestuernes Indretning paa Alperne i Sveits. Der bygges Melkestuen paa Steder, hvor der findes Kilder, eller Kilden henledes til Melkestuen, for at Gulbet i Melkestuen, som der er Træguls, kan altid være oversvømmet med rindende Vand, tilstrækkelig høit, at Træsiebøtterne kunne svømme i Vandet, og Temperaturen holdes omtrent i 6° R. Efter 5 Dages Forløb skummes Gløden, af den affkummede Mælk gjøres grøn Ost, som er yderst mager. De friske Ostdele lægges i en Sæk, og betynges med Steen. Den grønne Farve har den af Saften af trifolium melilothus cæ-

rulea. Den saltes som anden Ost. Naar den er tør, gaaer den i Handelen. Det er den bekjendte grønne Sweitserost, som yndes meget her i Staden, og er særdeles drsi. Ostene ere smaa paa 2 til 3 Pund, og betales hos Urtefræmmerne med 2 Mk. Pundet. Det maatte godt kunne betale sig at gjøre den Slags magre grønne Ost, ligesaa og norske Gammelost, som og den norske Myseost, som alle tre yndes meget, og ere af den Valle, vi give til Svinene. De ere ofte eftergjorte hos os til privat Brug, og have været meget gode, men ei til Salg. Selv den simple Knapost yndes af Mange, og vilde tilvisse finde Uffætning i Udlandet, naar den var en Vare til Udførsel.

Vore Melkekar ere Siebøtter af Træ, de blive lettelig sure og maa derfor stilles i koghedt Vand, som er et besværligt Arbeide for Pigerne. Derfor har man i England Kasser af Fyrretræ, $1\frac{1}{2}$ Al. lange, $1\frac{1}{2}$ Alen brede, med Laphul. Naar Melken har staaet i Kassen, som er hæftet til Væggen og stykkes paa en Fod, i 24 Timer og længere efter Veiriget, dog ikke saa længe at Melken bliver suur, skummes Fløden med en Skumstee, som er en stor rund Stee, som en Fiskestee med Huller i, at Melken kan løbe fra. Da Melken ei tillades i Kassen at blive suur, kan Træet ei tage Suurhed til sig, og Skolden og Skruppen falder bort. Melken staaer 2 Sommer høit i Kassen, ligesom i Botten. Det at Melken endnu kan have nogle Flødebele tilbage, hvil-

ket forebygges naar den henstaaer længere, inden den skummes, er intet Tab, thi derved bliver Osten af den affkummede Mælk saa meget bedre. Det erfares af den meget gode Ost af afblæst Mælk, som havees fra Thurebyeholm og Valdbyeegaarden. Paa Giorløv holdes et særdeles godt Regnskab over Hollænderiet, der prøves den nymalkede Mælk i lange smalle Glas, hvorpaa er indflebet Liniemaal, at man kan see paa det nøiagtigste, hvor megen Fløde Melken sætter, som er forskjellig efter Græsgangen, Foderet, Veir: liget, som og efter Koens Naturel, da nogle Køer give federe Mælk end andre.

I Skotland bruges nu Mælkekar af støbt Jern, som ere indvendig fortinnede, og udvendig malede. De ere ei dyre. De Smaa til en halv Potte Mælk koste $2\frac{1}{2}$ Mk. dansk, de til en Potte koste 3 Mk., til 2 Potter koste 6 Mk. 8 Sk., til tre Potter 9 Mk. 8 Sk., til fire Potter 10 Mk., de største til 24 Potter koste 2 Specier. Ostforme, $17\frac{1}{2}$ Tomme i Diameter, indvendig maalte, koste 22 Mk. 8 Sk. I neue Annalen d. Mecklenb. Landw. Gesell. 2ter Jahrg. S. 606 roses disse Kar.

13. Tobaksavl.

Tobaksavl bliver hos os staaende ved Frederiks og Horsens, og vil ei udbrede sig. For 50 Aar siden dyrkedes Tobak ved de fleste danske Kjøbstæder. I Sverrig, i Mecklenborg, i Preussen dyrkes Tobak til Salg. Hos Bønder og Godseiere findes

Tobak paa deres Mark. Af neue Annalen der Mecklenb. Landw. Gesellschaft 1ster Jahrg. S. 150 erfares, at man der dyrker *Nicotiana fruticosa*, flore rubra, som anbefaler sig ved en Væxt af 10 til 16 Fod, Bladene ere 3 Fod lange og næsten en Fod brede. De ere af en mild Natur og lade sig ret godt røge uden Tilberedelse. *Nicotiana macrophylla* har rundere Blade og finere Rippe. *Nicotiana fruticosa* har langagtige spidse Blade med en tykkere Rippe.

14. Kaffevikke.

I Krigens Tid dyrkedes hos os, baade ved Kjøbenhavn som og i Noeskilde, Vikkeplanten *Astragalus hæticus* til Kaffe, og kaldtes derfor Kaffevikken. Den ansees nu i Sverrig, og i Baiern, som det bedste Substitut for Kaffe, og den nyder i Sverrig offentlig Opmuntring. I Wochenblatt d. Landw. Vereins in Baiern, for 1824, No. 21 forklares dens Dyrkning. Vikkerne lægges om Foraaret i Jorden, 15 Tommer fra hinanden, i hvert Hul lægges to Bønner, de lægges forud i Vand i 48 Timer. Naar Stænglerne ere 2 til 2½ Tomme høie, bindes de til Stokke, for at Vælgene ikke skal ligge paa Jorden. De Vælg, som ere udsatte for Solen, bære ikke saa mange Vikker, som de, der have nogen Skygge af Træer. Vikkerne afplukkes, som de modnes, fra August til sidst i October, hver anden eller tredie Dag afplukkes de modne. De

benyttet til Kaffe, saaledes: Bikkerne brændes som Kaffebonner; til et Lod virkelig Kaffe tages 4 Lod Bikker, men disse brændes særskilt. Drikken ligner aldeles virkelig Kaffe. Kaffevikken er bedre end andre brugelige Surrogater, saasom Lovetand, Eichorie, Urter, Rug, Ugern, Gulerødder. Den samme Erfaring havde man og her i Landet. Dens Dyrkning er saare simpel. Det vilde bedst betale sig for Gartnere, da Almuen i Kjøbstæderne ei vil undvære Kaffe, og havde da den Art for billig Priis. Vikken *Astragalus boëticus* hører hjemme i Sicilien og Spanien. Den forhandles nu af Eichorie Handlere i Lydskland, den finder Uffætning i Lydskland og i Holland. Den voxer bedst i muldsandig Jord, som gjødes om Efteraaret, i Foraaret spades Jorden til en Fods Dybde. Havebedet maa ligge for Middagsolen, og have Læ for Norden. I April, naar Frostens er forbi, saaes Vikken, efter Snoer, to Rader paa et Beed, med Allens Rum imellem Raderne, Bikkerne udblødes først i Vand, de lægges en Tomme dybt i Jorden. Er Jorden tør, vandes et Par Gange, indtil Vikken lader sig see over Jorden, sædvanlig efter 8 til 9 Dage. Den luges indtil den er 6 til 8 Tommer høi. Ligesom Vikken successiv modnes, i August og September, indsamles Bælgene. De største og modneste Bælge opbevares til Udsæd. Enhver Plante bærer 200 Bælge, og hver Bælg har 10 Bikker. Paa 100 Kvadratfod kan avles 40 Pd. Sædvanligst bruges

$\frac{2}{3}$ Dele af Bitter til $\frac{1}{3}$ Deel Kaffe, de brændes hvert for sig til de ere mørkebrune. Brændte og malede opbevares de paa tilproppede Flasker. Nærmere Forklaring gives i Skriftet: Bericht über meinen zweiten Versuch mit dem Astragalus boeticus von Gustav Braun, 2te Ausg. Nürnberg 1824.

15. a. Olie:Planter til Madbrug.

Oliegivende Planter til Madbrug, som levere fin Olie, dyrkes ei her i Landet. Det var let at dyrke slige Planter, men Vanskeligheden bestaaer i at vi ei kjende de beqvemme Haandpresser, som bruges i fremmede Lande, f. Ex. i Rusland og i Tydskland; og saalænge der ikke avles saa meget Frø, at det kan lønne sig at anlægge en Oliemølle til de fine Olier, vil ingen befatte sig dermed. Her kunde Apothekeren snarest være Mellemand, thi han staaer paa det Trin af Cultur, at han kan gjøre sig et tydeligt Begreb om Nyttten, Uffætningen, som og om Behandlingen. De sædvanlige Oliemøller kunne ei benyttes, thi der ere Stenene, Stampere, Poserne og andre af den Olie, som presses af Raps og Hørfrø, og kunne derfor ei benyttes til Olie, som skal være til Madbrug. Sagen er ei ligegyldig, thi skal menig Mand alene bruge Smør til Mad og paa Brød, er Levemaaden meget kostbarere, end naar han kan, som i Tydskland og i det sydlige Europa, bruge Olie, thi da kan Enhver i sin Have dyrke en liden Plet med Balmue, Soelsikke eller anden passende Plante,

som giver Olie til Madbrug. Et par Exempler vil oplyse det. I Massachus. agric. Repos. and Journal Vol. VIII., No. 1. forklares Anvendelsen af Soelsikken, *helianthus annuus*, som giver meget Frø, hvis Olie er ligesaa behagelig som Olivenolie; 2 Skpr. Frø giver 4 Potter Olie, som udpresses ligesom Linolie; 6 Skpr. Land Middelfjord beplantet med Soelsikker, i 3 Fods Afstand indbyrdes, vil give 80—100 Skpr. Frø. Bladene ædes af Kvæg og Faar. Med Frøet kan fedes Sjerkræ. Frøet kan brændes som Kaffe til det Brug, tillige benyttes som The. Ferussac omtaler det Samme i sin Bulletin for 1825.

b. Bogolden, m. m., anvendt til Olie.

I Krigen's Tid, da man ei kunde faae Provenceolie, benyttede Hertugen af Augustenborg, Grev Reventlov m. fl. Bogolden, og Etatsraad Eriksen m. fl. Balmueolie *). Bogolden giver god Episeolie, af 494 Pd. Olden høves 77 Pd. Olie. Ved at ligge bliver det uklart, men bliver klart ved at stes gjennem graat Papiir paa Flasker. Det hol:

*) Etatsraad Eriksen faaede i Sommeren 1809 paa 1 Skp. Land geom. et halvt Pund Frø, avlede derefter 13 Skpr. Frø, deraf pressedes 1 Skp., som gav 3 Boutteiller fin Salat-Olie, 3 Bout. ordinaire til at brænde i Lamper, og 12 Pd. Oliefager. En Skjeppe Frø veiede 21 Pd. Dette var den hvide Balmue.

der sig da vel, uden at tabe sin Smag, og er at bruge til Spisning som Bomolie. Indtægten og Udgiften viser Høststaaende af neue Annalen der Mecklenb. Landwirthschaft 1ster Jahrg. S. 370, som haves paa Classens Bibliothek.

Indtægten var:

59 Pund Olie, som	-	
blev solgt for 12 Æs.	14 Rth.	36 Æs.
18 Potter ureen til		
Bognsmørelse à 6		
Æs.	2 —	12 —
Oliefagerne tog Møl-		
Ieren for	2 —	16 —
	<hr/>	19 Rth. 16 Æs.

Udgiften var:

4 Mand samlede i 4		
Dage Bogolden . .	2 Rth.	32 Æs.
Frøets Rensning 1		
Mand i 2 Dage . .	;	16 —
Frøet at slaae til		
Olie paa Møllen . .	4 —	16 —
Ankeret	1 —	;
	<hr/>	8 Rth. 16 Æs.

Keen Fordeel 11 Rth.

Hovedsagen er at Vær, Stamper og Pressen er vasket reent i følgende Vand, at ingen Lugt og Smag kan meddeles det, som slaaes, at man har sine egne Poser, og selv lægger Haardug til, naar Poserne sættes i Pressen, thi Keenlighed er nød-

vendig. Afdøde Professor Smith, Mechanikus, gjorde en Maskine til Bogolden, som blev solgt paa hans Auction. Commerceraad Marsstrand gjorde een til Balmuefrø. Muligen at det Kgl. Landhuusholdnings Selskab ville have den Godhed at tage sig af den Sag. I Admiral Løvensørns Tid tog Selskabet sig af oliegivende Planter's Kultur, og de fornødne Presser, men siden er Sagen henzlagt.

16. Middelet mod Sommerfugle paa Frugttræer.

Frugttræer lide meget af Sommerfugle og Larver, som sætte sig paa Træerne, indspinde sig paa Frugtgrenene, og lægge deres Æg; man afhjælper dette Onde ved at plante mellem Frugttræerne pinus padus, thi derhen søge da Yngelen og Frugttræerne blive fri. Det Raad gives i allg. deutsche Justiz Kammer u. Polizei Sama, No. 42 for Aaret 1825.

17. Mos — istedet for Jord — til at fylde i Urtepotter.

Har man Planter eller Frø, som man vil vise særdeles Opmærksomhed, og derfor har dem i Potter, er det bedre at fylde Potten med Mos end med Jord, fordi Mos holder Fugtighed ved sig, og med Tiden gaaer over i vegetabilisk Jord, som er den bedste.